

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

VI HỒNG

Đất bằng

TẬP TRUYỆN

Đường về với mẹ Chũ

TRUYỆN DÀI

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

TÁC PHẨM VĂN HỌC ĐƯỢC GIẢI THƯỞNG NHÀ NƯỚC

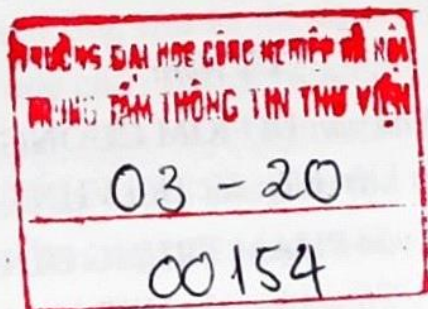
VI HỒNG

Đất bằng

TẬP TRUYỆN

Đường về với mẹ Chử

TRUYỆN DÀI

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Nền văn học cách mạng Việt Nam được Bác Hồ đặt nền móng từ những năm đầu thế kỷ 20 và có bước phát triển rực rỡ từ sau Cách mạng tháng 8/1945, đặc biệt là trong sự nghiệp giải phóng dân tộc và xây dựng lại đất nước sau chiến tranh. Đó là thành tựu to lớn và phong phú cả về nội dung, tư tưởng, nghệ thuật và đội ngũ sáng tác. Những tác phẩm văn học kết tinh tài năng, tâm huyết của nhiều thế hệ nhà văn đã đi vào ký ức hàng triệu người Việt Nam, góp phần nuôi dưỡng vẻ đẹp tâm hồn và nhân cách con người Việt Nam, làm giàu có thêm những giá trị văn hóa Việt Nam mà ông cha ta đã dày công xây dựng. Tập đại thành văn học cách mạng và kháng chiến là bức tượng đài kỳ vĩ ghi lại diện mạo đất nước và con người Việt Nam về một thời kỳ vĩ đại của dân tộc, đưa tiến trình hiện đại hóa văn học lên một tầm cao mới.

Nhằm tôn vinh những đóng góp to lớn vào nền văn học cách mạng, Đảng và Nhà nước quyết định trao tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước cho các tác phẩm văn học xuất sắc. Tiếp theo bộ sách văn học được Giải thưởng Hồ Chí Minh do Nhà xuất bản Văn Học xuất bản, Nhà nước đã quyết định giao cho Hội Nhà văn Việt Nam và Nhà xuất bản Hội Nhà Văn thực hiện dự án

“Công bố và phổ biến các tác phẩm văn học được Giải thưởng Nhà nước” (giai đoạn thực hiện 2014 - 2015).

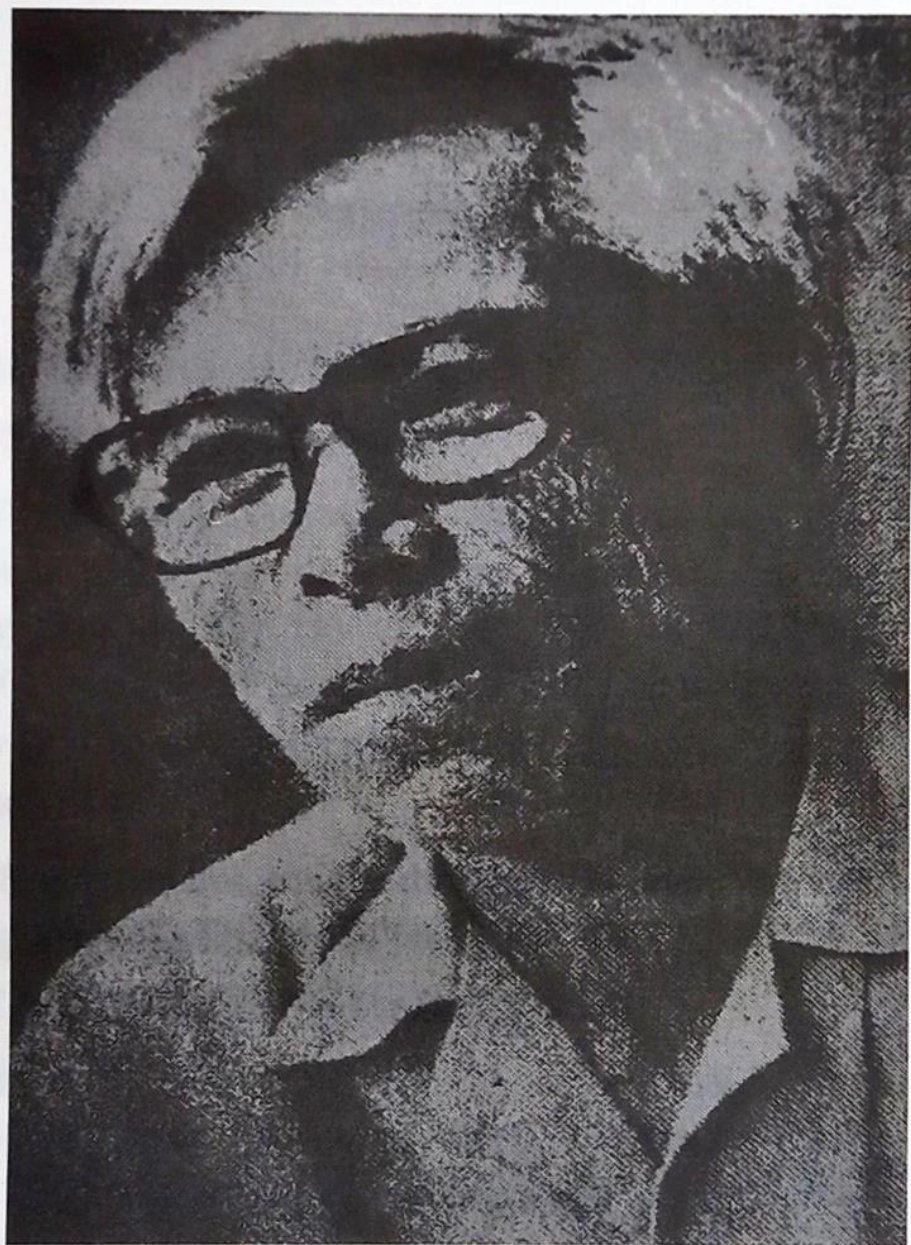
Việc Nhà nước đầu tư xuất bản bộ sách lớn này không chỉ động viên, khích lệ các nhà văn tiếp tục lao động sáng tạo mà còn là công trình thực hiện Nghị quyết 9, Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI: “Xây dựng văn hóa, con người Việt Nam, đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững của đất nước”. Với ý nghĩa ấy, tác phẩm của mỗi tác giả được trân trọng in riêng; tôn trọng tính lịch sử, tính nguyên bản và thống nhất về quy cách, chất lượng, thẩm mỹ... theo tiêu chí của Chính phủ.

Với lòng trân trọng và ý thức trách nhiệm cao, tập thể cán bộ, biên tập viên Nhà xuất bản đã hoàn thành bộ sách quý với sự cố gắng cao nhất. Bộ sách gồm những tác phẩm của 121 tác giả được trao Giải thưởng Nhà nước qua ba đợt, năm 2001, năm 2007 và năm 2012.

Nhà xuất bản Hội Nhà Văn chân thành cảm ơn sự quan tâm và tạo điều kiện của các cơ quan chức năng của Chính phủ, Liên hiệp các hội văn học nghệ thuật Việt Nam, Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam giúp đỡ chúng tôi thực hiện dự án quan trọng này.

Xin trân trọng giới thiệu bộ sách đến bạn đọc trong và ngoài nước.

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Nhà văn
VI HỒNG
(1936 - 1997)

TIỂU SỬ

Bút danh khác: Hà Thúy Slao.

HỌ VÀ TÊN KHAI SINH:

Vi Văn Hồng. Sinh ngày 13 tháng 7 năm 1936. Quê quán: bản Phai Thín, xã Đức Long, huyện Hòa An, Cao Bằng. Dân tộc: Tày. Hội viên Hội Nhà văn Việt Nam (1980). Mất ngày 30 tháng 3 năm 1997 tại Thái Nguyên.

VÀI NÉT VỀ QUÁ TRÌNH HỌC TẬP, CÔNG TÁC, SÁNG TÁC:

28 năm dạy học, từng là chủ nhiệm bộ môn Văn học dân gian trường Đại học Sư phạm Việt Bắc.

TÁC PHẨM CHÍNH ĐÃ XUẤT BẢN:

Sli lượn - dân ca trữ tình Tày Nùng (nghiên cứu, 1979), *Đất bằng* (tiểu thuyết, 1980), *Vãi Đàng* (truyện vừa, 1980), *Thung lũng đá rơi* (tiểu thuyết, 1985), *Núi cỏ yêu thương* (1984), *Vào hang* (tiểu thuyết, 1990), *Người trong ống* (tiểu thuyết, 1990), *Gã ngược đời* (tiểu thuyết, 1990), *Người làm môi bẫy hổ* (truyện, 1990), *Lòng dạ đàn bà* (tiểu thuyết, 1992), *Dòng sông nước mắt* (tiểu thuyết, 1993), *Phụ tình* (tiểu thuyết, 1994), *Ái tình và kẻ hành khất* (tiểu thuyết, 1993), *Chồng thật vợ giả* (tiểu thuyết, 1994), *Tháng năm biết nói* (tiểu thuyết, 1993), *Khám Hải*

(nghiên cứu, 1993), *Đuông Thang* (tập truyện, 1988), *Thách đố* (truyện vừa, 1995), *Đi tìm giàu sang* (tiểu thuyết, 1995), *Đường về với Mẹ Chử* (truyện dài, 1996).

GIẢI THƯỞNG VĂN HỌC:

Giải nhì của Tổng hội sinh viên Việt Nam 1959 (truyện ngắn *Ngôi sao đỏ trên đỉnh núi Phia Hoàng*); Giải nhì báo Người giáo viên nhân dân 1962 (truyện ngắn *Cây su su Noọng ý*); Giải ba cuộc thi truyện ngắn báo Văn nghệ 1971 (truyện *Con nước Eng Nhàn*); Ủy ban dân tộc Chính phủ trao giải thưởng năm 1985 (tác giả có quá trình tham gia sáng tác văn học về đề tài miền núi); Giải thưởng của Hội Liên hiệp VHNT Việt Nam 1993-1994; Giải ba của Hội Văn nghệ dân gian Việt Nam 1995 (Công trình sưu tầm, nghiên cứu văn học dân gian). Giải thưởng Nhà nước về Văn học Nghệ thuật năm 2012.

Đất bằng

TẬP TRUYỆN

VÃI ĐÀNG

Không biết mùa xuân đến bằng cánh hay bằng chân, nhưng cứ mỗi năm hết, vãi Đàng⁽¹⁾ lại thấy mùa xuân đến trọ ở cây mận ngay sát cuối dàn nhà. Người trong bản gọi cây mận của vãi là cây mận già. Rõ ràng cứ mỗi lần làng bản rậm rịch vào Tết lớn, Tết tháng giêng - thì cây mận già bắt đầu nhú những mầm lá non tơ.

Những ngày giáp Tết ở vùng Nậm Cáp thường có mưa bụi. Người ta gọi là mưa bột. Mưa bột từ những đỉnh cao chót vót của dãy núi Hồng núi Chúa rắc xuống một màu tro bảng lảng, mơ màng làm cho con người và muôn vật nghe được hơi ấm mùa xuân đang đến. Mưa bột suốt ngày đêm, nhưng cũng chẳng đủ ướt đất! Mưa chỉ đủ nước đọng thành giọt trên lá. Mỗi búp non của cây mận già đều đeo một giọt. Giọt nước đều long lanh như những ánh mắt của đàn chim bjóoc - chim hoa.

Chim hoa rất đẹp. Đôi mắt chỉ bằng nửa hạt đỗ đen, nhưng long lanh như một mảnh gương. Những đàn chim hoa bay đến đậu cả một vùng rục rỡ như một bồn hoa

⁽¹⁾ *Vãi*: bà ngoại. *Đàng* là tên con cả của con gái cả, gọi bà ngoại là vãi.

trăm màu rập rờn chuyển động... Chim hoa, con to chỉ bằng chim sẻ, mỗi con có bộ lông bốn năm màu, đuôi dài đen mượt, đầu đen ánh, thân mình khoác những màu khác nhau: đỏ tươi, đỏ thắm, vàng mượt, trắng nõn, màu tro mượt mà, xanh biếc, nâu ấm áp... Có lẽ chim hoa có bộ cánh đẹp nhất các loài chim, thường tìm đến đậu ở những cây hoa đẹp. Những cây hoa đào, hoa lê... Chim hoa đậu chơi, đùa giỡn, hót riu rít...

Cây mận già cuối dàn của vãi Đàng cành nhánh rườm rà, chằng chịt, vắn vít như một chiếc chổi xể khổng lồ. Cây mận già bỗng bùng nở hoa trắng nõn che lấp kín hết cành nhánh. Sáng sớm đàn chim hoa đông đến hàng trăm con đã đến cây mận già. Cây mận bỗng trở nên một cây vạn hoa màu đẹp kỳ ảo như cây hoa thần thoại. Vãi Đàng bỏ cái kính lão ra, ngắm cây hoa mận và đàn chim hoa xôn xao náo nức trên cây. Mùa xuân đã đến tung bùng rộn rã trên cây mận.

Những người mặc quần áo chàm mới, đội nón mới, vai gánh đôi dầy, vắt vai, hoặc tay xách túi... đi qua dưới gốc mận một lúc một đông, tiếng nói chuyện về chợ búa mỗi lúc một rộn rã hơn. Vãi Đàng sức nhớ hôm nay ngày chợ Nậm Cáp!

Bỗng một đứa kêu:

- Mẹ tao đi chợ về rồi!

Nó chạy lao xuống thang như một cơn gió.

Mên cũng dang hai tay như đôi cánh chạy xuống thang.

- Tao cũng đi đón mẹ tao đây!

Những đứa khác cũng ào ra ngoài đường lớn đón mẹ. Món quà chợ của mẹ trong lúc này với bọn trẻ còn hấp dẫn hơn là ngồi nghe vãi Đàng kể chuyện cổ tích nhiều.

- Vãi ở nhà ạ!

Bà lão nhìn người đàn bà vừa bước lên thang, tay cất cái đẩy vải chàm, căng phồng ra khỏi vai.

- À, con mẹ Nơ, tao tưởng mày sung sướng đã quên cái bà già này rồi! Hôm nay mày lại bước lên cái thang nhà tao.

- Vãi muốn chửi con thế nào thì chửi, nhưng đêm ba mươi Tết thì vãi phải đến nhà con để nhà con sang năm mới ấm áp quanh năm!

- Hôm nay mới hai lăm, còn những năm ngày nữa mà mày đã mời!

- Con phải mời trước người ta... Thế đã có ai đến đặt tiếng, bày lời mời vãi chưa?

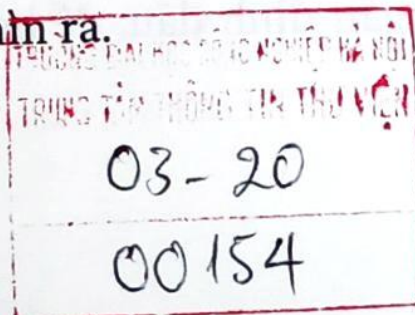
- Chưa.

- Thế là con nhất, năm nay vãi phải đến nhà con, nếu không chẳng bao giờ con bước lên thang nhà vãi nữa.

- Á à... con này mày học đâu nói lên câu độc thế?

- Vãi ở nhà ạ! Ồi, chị Nơ cũng đến đây.

Người đàn bà vừa cất gánh khỏi vai đặt ngoài sán cửa vừa chào. Bà lão lại nheo mắt nhìn ra.

- Cái mẹ Ý lâu nay ai cắt chân may đi, mà hôm nay may mới đến nhà tao?

- Con bận lắm vải ạ! Mấy hôm nay chim tang lô đã hót, hoa đào, hoa mận đã giương cánh bán phần cho bướm cho ong, con mới đi chợ được. Con rẽ qua đây, con xin có lời mời vải đêm ba mươi Tết đến nhà con. Để mẹ con con vui, để cột nhà khỏi lạnh, mái ngói khỏi mọc rêu cho chim đến đậu!

Mẹ Ý nói một thôi, một mạch như đã học câu nói thuộc đến trơn miệng.

Thên về chợ, bước lên đầu sàn:

- Chào các bạn!

- Tôi đến đây xin chị cho vải đến nhà tôi ba mươi Tết làm khách.

Mẹ Ý xởi lời vốn vãi:

- Tôi cũng vậy chị Thên à! Chị là con của vải, quanh năm suốt tháng chị đã giữ chặt vải ở nhà rồi! Nay Tết sắp đến, chị hãy nhường vải cho chúng tôi vài hôm. Chúng tôi không phải con của vải như chị, nhưng chúng tôi cũng là con vải... Chị phải nhường vải cho chúng tôi, như vậy mới công bằng. Có phải không vải?

- Ha ha! Tao chỉ biết cười chứ còn biết nói thế nào với chúng mày!

Bỗng vải Đàng nghiêm nét mặt, trật cái khăn vuông lên cao gần đỉnh đầu, để hở ra một vết sẹo hình dấu phẩy

MỤC LỤC

• LỜI NHÀ XUẤT BẢN.....	7
• TIỂU SỬ.....	11
I- ĐẤT BẰNG.....	13
Vải Đàng.....	15
Đất bằng.....	111
II- ĐƯỜNG VỀ VỚI MẸ CHỮ.....	285